

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Салимиён Озар Саидзод дар мавзӯи «Мафҳуми «гам» ва омилҳои гамбарангез дар маснавиёти Мирзо Абдулқодири Бедил» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10. 01. 01.- Адабиёти тоҷик

Мирзо Абдулқодири Бедил аз шоирони соҳибном ва шуҳратёри адабиёти форсу тоҷик буда, қуллае, ки ӯ дар шеър фатҳ намудааст, аз баландтарин қуллаҳои шеъри форсист. Давоми садсолаҳо садҳо суҳанвари мумтоз орзуи фатҳи ин қулларо намуда, охири қор дар пояҳои он навмед мондаанд ва орзуяшон ба ормон мубаддал гаштааст. Инчунин давоми ин солҳо хоҳиши фаҳму дарки асрори шеъри Бедил садҳо суҳаншиносро ба худ машғул дошта бошад ҳам, касе аз онон ба таври қомил ба дарки ин асрор нарасидааст. Бо вучуди ин, қори анҷомдодаи ҳар яке аз ин муҳаққиқон манфиати зиёде ба ҳонандаи шеъри Бедил мерасонад ва барои қорҳои минбаъда раҳ мекушояд. Дар даврони мо низ осори Бедил аз қониби муҳаққиқон ва мунтақидони ватанию хориҷӣ дар доираи мақола ва монографияҳои илмӣ мавриди таҳқиқ қарор гирифтааст. Бо вучуди қорҳои зиёде анҷомёфта таҳқиқи мафҳуми «гам» ва омилҳои гамбарангез дар шеъри Бедил, ки Салимиён Озар ба иҷрои он қарар бафтааст, таҳқиқоти қомилан нави илмӣ буда, унвонҷӯ мавзӯи муҳим, актуалӣ ва арзишмандро ба ҳайси рисолаи илмӣ интихоб намудааст. Навгони мавзӯ дар он зоҳир меёбад, ки масъалаи мазкур бори аввал ба таври густардаву амиқ мавриди таҳқиқи илмӣ қарор гирифта, ба ҳамин васила дар равшанноҳии шеъри тоҷикӣ қадами қиддие пеш гузошта шудааст.

Автореферати диссертатсия ва тарҷумаи русии он мувофиқ ба талабот таҳия гардида, фароғири мундариҷаи муҳтасари диссертатсия мебошад.

Дар муқаддимаи автореферат аҳамияти мавзӯ, дараҷаи омӯзиши он, мақсаду вазифаҳо ва нағзониҳои таҳқиқ, сарчашмаҳои истифодашуда, аҳамияти назарӣ ва амалӣ, асосҳои назариявӣ-методологии қори анҷомёфта, инчунин нуқтаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда мувофиқи талабот баён гардида, саҳми шахсии муаллиф дар таҳқиқи мавзӯи мазкур ва татбиқи амалии натиҷаҳои он муайян қарда шудааст.

Тавре аз автореферати диссертатсия бармеояд, қори илмӣ мазкур аз се боб иборат буда, ҳар як боб дар нағзати худ ба фаслҳои алоҳида ҷудо қарда шудааст.

Боби якуми диссертатсия «*Баррасии ҷойгоҳи ғам дар адён, асотир ва илму адаб*» ном дошта, фарогири се фасл мебошад. Дар ин боб муаллиф мафҳуми «ғам»-ро дар сарчашмаҳои диниву асотирӣ ва фалсафию адабӣ пайгирӣ намуда, назари намояндагони ҳар яке аз ин соҳахоро рочеъ ба ин мафҳум таҳлил намудааст. Инчунин, дар таҳқиқоти Салимиён Озар тасвири ғам ҳамчун ҳолати равонии инсон дар адабиёти бадеӣ мавриди таҳлилу баррасии ҷиддии адабиётшиносӣ қарор гирифтааст.

Боби дувуми рисола «*Мавзӯи ғам дар маснавиҳои Бедил*» ном дошта, дар чор фасли он муҳаққиқ ҳулосаву бардоштҳои худро аз масъалаи мавриди назар пешниҳод кардааст. Мувофиқи ин бардоштҳо ғам дар маснавиёти Бедид ба навъҳои гуногун: раво ва нораво, писандида ва нописандида, гурезпазиру гурезнопазир тасниф мешавад, ки ҳар яке аз ин анвоъ вижаҳои хосаи худро доранд ва дар шеъри Бедил ба василаи ҳикоеъти ибратомӯз хусусияти умдаи ҳар яке аз онҳо баррасӣ мегардад.

Дар боби сеюми диссертатсия - «*Омилҳои ғамбарангез ва ғоятшиносии онҳо дар маснавиҳои Бедил*» муаллиф дар 8 фасли ҷудогона муҳимтарин омилҳои ба дарду ғам печидани инсонро таҳлил намудааст. Ин авомил, ки ноадолатҳои иҷтимоӣ, хирсу тамаъ ва сарватпарастӣ, имтиҳонот, нодониву ноогоҳӣ аз ҷумлаи онҳоянд, аз нигоҳи Бедил сабабгори асосии ғамолудагии инсонанд. Дар ин қисмати қор низ ҳулосаву бардошт ва дарёфтҳои унвонҷӯ ҳамагӣ шоистаи пазиришанд.

Салимиён Озар тавонистааст, ки масъалаи муҳимму ҷиддии ба ӯ воғузуршударо ба таври шоиставу боиста ҳаллу фасл намояд. Муваффақият ва комёбиҳои муҳаққиқ аз ҳама пештар ба интиҳоби дурусти усулҳои таҳқиқ, амиқандешӣ ва вусъати доираи таҳқиқот, инчунин забону тарзи баёни мукаммалу мудаллал бастагӣ дошта, ҳамин омилҳо ба муҳаққиқ имкон додаанд, ки масъаларо ҳадафмандона пайгирӣ намуда, ба натиҷаҳои мушаххаси илмӣ расида тавонад.

Автореферати диссертатсия мазмун ва муҳтавои қори анҷомдодаи муаллифро ба пуррагӣ дар бар гирифта, тарзи нигоҳиши он аз мустақилияти фикрӣ, ҷустуҷӯҳои илмӣ ва кӯшиши навгӯии муаллиф дарак медиҳад. Ҷанбаҳои илмӣ, методологӣ, мантиқӣ ва имлоию услубии автореферат бақувват буда, ба талабот ҷавобгӯ мебошанд.

Мавзӯъ дар доираи таҳқиқи рисолаи илмӣ ҳалли худро ёфта, муаллиф тавонистааст аз уҳдаи иҷрои мақсаду вазифаҳои дарпешгузоштааш ба хубӣ барояд.

Дар баробари комёбиву муваффақиятҳои хуби илмӣ дар автореферат баъзе камбудҳои ҷузъӣ ҷой доранд, ки ислоҳи онҳо ба манфиати кор аст:

1. Хуб мебуд, ки муҳаккиқ дар фасли алоҳида ба таҳлилу баррасии таркибҳои махсуси Бедил, ки сифатҳои ғамро бозгӯ мекунанд, мепардохт.

2. Агар муаллифи диссертатсия ба таҳқиқи қиёсии назари Бедил ба ғам бо назари дигар шоирони ҳамасри ӯ иқдом менамуд, вусъати нигоҳ ва амиқии андешаҳои шоир мушаххастар мешуд.

Вале норасоие, ки гуфтем, каму назарногир ва ислоҳпазир буда, моҳият ва арзиши илмии авторефератро кам карда наметавонад.

Диссертатсияи Салимиён Озар Саидзод дар мавзӯи «Мафҳуми «ғам» ва омилҳои ғамбарангез дар маснавиҳои Бедил» кори анҷомёфтаи илмӣ ва ба талаботи пешгузоштаи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.01.01 – адабиёти тоҷик сазовор аст.

Доктори илмҳои филологӣ,
ректори Муассисаи давлатии таълимии
«Донишқадаи давлатии фарҳанг ва санъати
Тоҷикистон ба номи Мирзо Турсунзода»

Низомӣ М.

Имзои М. Низомиро тасдиқ менамоям.
Сардори шӯъбаи кадрҳо ва корҳои махсуси
МДТ «ДДФСТ ба номи Мирзо Турсунзода»

Ҳамидова З.

Нишонӣ: Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, хиёбони Борбад, 73а

E-mail: nizomi73@mail.ru

Тел: +(992) 231-45-45

(992)918714350